

TISKOVÁ ZPRÁVA

Dohoda pro jižní Moravu: CzechGlobe a Povodí Moravy využijí digitální dvojče Dyje, aby řešily úbytek vody kvůli dlouhodobě se zhoršující situaci

Brno, 7. srpna 2026 – Ústav výzkumu globální změny AV ČR (CzechGlobe) a státní podnik Povodí Moravy se dohodly na strategické spolupráci. Využijí plně funkčního digitálního dvojčete povodí řeky Dyje pro exaktní posouzení vodní bilance a hledání možností případné redistribuce vody, prioritně v kriticky ohrožené oblasti dolní Dyje. Z nedávné studie totiž vyplynulo, že do konce století se může snížit celkový objem odtoku v povodí Dyje až o 30 procent.

Spolupráce reaguje na změny, které jsou v povodí Dyje již nyní pozorovatelné a doložené historickými měřeními. Studie *Attributing the drivers of runoff decline in the Thaya River Basin* z roku 2023 potvrdila významný pokles jarních odtoků, zejména ve výše položených zdrojových oblastech povodí. Výsledky dávají tento trend do souvislosti s růstem teplot a evapotranspirací při stagnujících srážkách. Kvůli dlouhodobému deficitu vody v krajině se mění průběh její akumulace. Vodu z dešťů využívá především vegetace ke zvýšení a prodloužení růstové aktivity, což dále zvyšuje aktuální evapotranspiraci. Částečně vodu zadrží půda, což je sice žádoucí jev, který ale omezuje okamžitý povrchový odtok. Zároveň nedochází k dostatečnému doplňování podzemních vod, zejména kvůli úbytku sněhové pokrývky a jinému režimu zimních srážek.

Na této studii se podílel široký tým odborníků z různých oborů z českých i zahraničních institucí, včetně CzechGlobe, Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka, České zemědělské univerzity v Praze, Technické univerzity ve Vídni, amerického Národního úřadu pro letectví a vesmír (NASA) a Ministerstva zemědělství Spojených států amerických (USDA).

Na detailní analýzu dostupných dat pak navázala zásadní studie v časopise *Journal of Hydrology – Regional Studies* s názvem *Rivers in transition: 21st-century hydroclimate projections for the Thaya River Basin, Central Europe*, na které se podílel také široký tým výzkumníků z CzechGlobe a dalších českých i zahraničních institucí. Studie, která využívá nejnovější klimatické scénáře, varuje, že vysychání výše položených oblastí může do konce století snížit celkový objem odtoku v povodí řeky až o zmíněných 30 procent. To by drasticky zvýšilo zranitelnost zásobování vodou i narušilo ekologické funkce řeky a okolní krajiny.

Certifikovaná metodika pro predikci a řešení

Aby bylo možné těmto hrozbám čelit a zmírnit jejich dopady, nasazují vědci a vodohospodáři pokročilý matematický model. Tento nástroj, pro který má CzechGlobe certifikovanou metodiku

Ministerstva zemědělství ČR, umožňuje detailně vyhodnocovat jednotlivá adaptační a mitigační opatření v kontextu očekávaných antropogenních vlivů i dopadů změny klimatu.

Nástroj umožňuje virtuálně testovat možnosti redistribuce vody v oblasti dolní Dyje, aby bylo zajištěné dlouhodobě udržitelné hospodaření s vodou, testovat manipulační řády vodních děl a nastavování průtokových či objemových limitů a také zkoušet potenciální nová opatření. „Mezi ně patří například budoucí nádrže z Generelu lokalit pro akumulaci povrchových vod – LAPV, umělé zasakování vody v povodí a posílení podzemních vod,” uvedl bioklimatolog a ředitel CzechGlobe Miroslav Trnka. Také lze simulovat dopady restrikcí, které by vedly k omezení provozu vodních děl či částí kritické vodohospodářské infrastruktury.

„Díky spolupráci CzechGlobe a Povodí Moravy lze nyní návrhy systémových změn v povodí Dyje komplexně analyzovat v prostředí digitálního dvojčete a testovat ideální kombinaci vhodných opatření v různých klimatických scénářích i s ohledem na budoucí výhledy potřeby vody. Díky tomuto nástroji získávají státní správa i samosprávy nástroj, který jim umožní zvolit optimální řešení s dostatečným předstihem,” řekl hydrolog z CzechGlobe Evžen Zeman.

Digitální dvojče však nenahrazuje lidské ani politické rozhodování, nýbrž poskytuje společný, transparentní a odborně podložený základ, aby se o budoucnosti vody na jižní Moravě rozhodovalo na základě dat, analýz a porovnání možných scénářů.

O CzechGlobe: Ústav výzkumu globální změny AV ČR (CzechGlobe) je veřejná výzkumná instituce, jejímž posláním je komplexní vědecký výzkum problematiky globální změny a jejich dopadů na atmosféru a biosféru včetně vývoje moderních adaptačních nástrojů pro společnost.

Kontakty pro média:

prof. Mgr. Ing. Miroslav Trnka, Ph.D.
E: trnka.m@czechglobe.cz, M: 725 950 927

doc. Ing. Evžen Zeman, CSc.
E: ezeman55@seznam.cz, M: 603 439 792

Odkaz na zmiňované studie:

Fischer, M. et al. (2023): Attributing the drivers of runoff decline in the Thaya River Basin, <https://doi.org/10.1016/j.ejrh.2023.101436>

Bernsteinová, J. et al (2026): Rivers in transition: 21st-century hydroclimate projections for the Thaya River Basin, Central Europe, <https://doi.org/10.1016/j.ejrh.2026.103375>